

The Academy of Management and Administration in Opole

MODERN TECHNOLOGIES

OF SOCIETY DEVELOPMENT

Collective Scientific Monograph

Edited by Marian Duczmal

Tetyana Nestorenko

Opole 2019

The Academy of Management and Administration in Opole

**MODERN TECHNOLOGIES
OF SOCIETY DEVELOPMENT**

Collective Scientific Monograph

Edited by Marian Duczmal

Tetyana Nestorenko

Opole 2019

ISBN 978 – 83 – 946765 – 6 – 8

Modern Technologies of Society Development. *Collective Scientific Monograph.*
Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019; ISBN 978-83-946765-6-8; pp. 410, illus., tabs., bibls.

Editorial Office:

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
45-085 Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego 18
tel. 77 402-19-00/01
E-mail: info@poczta.wszia.opole.pl

Reviewers

dr hab. Bożena Gajdzik (Poland)
dr Yuliia Bilotserkivska (Ukraine)
dr Tetyana Zubro (Slovakia)

Editorial Board

*Marian Duczmal (Poland), Wojciech Duczmal (Poland),
Tamara Makarenko (Ukraine), Oleksandr Nestorenko (Ukraine),
Tetyana Nestorenko (Ukraine), Iryna Ostopolets (Ukraine),
Tadeusz Pokusa (Poland), Jadwiga Ratajczak (Poland),
Sławomir Śliwa (Poland)*

Publishing House:

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
45-085 Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego 18
tel. 77 402-19-00/01

Authors are responsible for content of the materials.

ISBN 978 – 83 – 946765 – 6 – 8

© Authors of articles, 2019
© Publishing House WSZiA, 2019

TABLE OF CONTENTS

Preface

1. Labor market in the social quality – inspirational suggestions	8
2. Organization of training of police personnel in Georgia	22
3. Innovation development and successful aging	30
4. The priorities of the organ leading the non-public educational institution different from JST according to law	44
5. Modern educational technologies in the training of future HR managers	50
6. Conceptual principles of motivation of personnel of catering	63
7. Educational support for development agrarian sector in market environment	74
8. Social prevention of teenage bullying	82
9. Preparation of specialists for the field of tourism in the conditions of Euro-integration innovations	96
10. The formation of health-preserving competence as a task of the professional training of social pedagogues and workers in higher educational institutions Ukraine	108
11. Verification of the research when comparing in pairs	119
12. Features of branding of higher education institution in educational services market	130
13. Postoperative complications of traumatic injuries of the spleen, depending on the injury nature and surgical interventions	143
14. Formation and practical success of the united national territorial communities in Ukraine	152

15. Criteria for improving the efficiency of the service sector in the organization of event-tourism activities in the region (on the example of hotel and restaurant business)	161
16. Influence of modern technologies for development of internet-economy in the conditions of information society and globalization 4.0	174
17. Research of behavior of consumers of medical services in Odesa region	185
18. Features of social support for combatants and their families in foreign countries and Ukraine	198
19. Pupils of boarding schools and their readiness for family life: implementation of training exercises	212
20. Housing policy reforming in the context of region socio-economic security providing	227
21. Principles of preventive work of teachers with families who were in difficult living conditions	238
22. Economic education as a factor of social protection: retrospective view	247
23. The principle of the polysystem goals in implementing the model of education of the national elite	258
24. Principles of planning street and road environment to the needs of persons with disabilities	272
25. The necessity of mobile phone in social life and risk for health (review of literature).	285
26. Reform of the education system in the context of economic development and public administration	296
27. Problems, trends and prospects of the ecologically oriented development of alternative energy	308
28. The results of a study assessing the educational environment by students of the Medical Faculty of the International Kazakh-Turkish University	319

29. Modern innovative-entrepreneurial higher education institutions: challenges and tendencies	330
30. Modern pedagogical technologies as psychological and pedagogical problem	346
31. Effective methods of reconstruction of urban areas on the example of the largest cities	356
32. Learning styles among students of the Medical Faculty of the International Kazakh-Turkish University	371
33. Socially responsible business: environmental aspect	380
Annotation	392
About the Authors	406

ризик, вдосконаленням інноваційної складової, поліпшенням мотивації людського капіталу.

Соціальний ефект [9, 10] передбачає, що отримання знань і збільшення чисельності людей із більш високим рівнем освіти зумовлює розвиток соціальних інститутів. Як наслідок у ґ суспільстві формується потреба самореалізуватися, творити, пізнавати, підвищити престижність і рівень взаємодії.

Маємо зрозуміти, що коли в системі «освіта – держава – ринок праці» у просторово-часовому континуумі виникає неконсистентність, то слід негайно здійснювати корегуючі впливи та не впроваджувати неефективні рішення.

Література:

1. Hanushek E., Woessman L. (2007) The Role of Education Quality for Economic Growth. Policy Research Working Paper No 4122. Washington, DC: World Bank.
2. Звіт за підсумками проекту. Проект ОЕСР: Стратегія секторної конкурентоспроможності для України. Виявлення та вирішення проблеми розриву у навичках в Україні. Режим доступу: https://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Skills_Gap_Assessment_Ukraine_UKR.pdf.
3. UNESCO Institute for Lifelong Learning (2015) Collection of Lifelong Learning Policies and Strategies. Available at: <http://uil.unesco.org/lifelong-learn-ing/lifelong-learning-policies-database/collection-lifelong-learning-policies-and> (accessed 11 November 2017).
4. Огліх В. В., Шаповалов О. В. Запровадження STREAM в освітній простір України / Суспільна місія класичного університету в сучасному світі: міжнар. наук.-практ. конф. 11 – 12 жовт. 2018 р. Дніпро: ДНУ. 2018. С. 251-254.
5. Pepin L. (2007) The History of EU Cooperation in the Field of Education and Training: How Lifelong Learning Became a Strategic Objective // European Journal of Education. Vol. 42. No 1. P. 121-132.
6. UNESCO Institute for Lifelong Learning (2009) Global Report on Adult Learning and Education. Available at: http://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/AdultEducation/en/GRALE_en.pdf (accessed 11 November 2017).
7. Попов Д., Стрельникова А. Работа, образование и грамотность в России: Проблема неконсистентности // Журнал исследований социальной политики. Том 15. № 2. С. 267-278.
8. Collins R. (1979) The Credential Society: An Historical Sociology of Education and Stratification, New York: Academic Press.
9. Powell W. W., DiMaggio P. (1991) Introduction. W. Powell, P. DiMaggio (eds.) The New Institutionalism in Organizational Analysis, Chicago, IL: University of Chicago Press. P. 1-38.
10. Wiseman A. W., Astiz F. M., Baker D. P. (2014) Comparative Education Research Framed by Neo-Institutional Theory: a Review of Diverse Approaches and Conflicting Assumptions. A Journal of Comparative and International Education, 44 (5). P. 688-709.

27. Problems, trends and prospects of the ecologically oriented development of alternative energy

Проблеми, тенденції і перспективи екологоорієнтованого розвитку альтернативної енергетики

Запобігання світової екологічної катастрофи, уповільнення кліматичних змін, стримання глобального потепління можливо за умови кардинальних змін у парадигмі світового розвитку. В рамках Паризької кліматичної Угоди у 2015 році перед всією світовою спільнотою були поставлені цілі, які суттєво впливають на розвиток як світової економіки та енергетики, так і економік й енергетичних секторів окремих країн. Зміни, у першу чергу, стосуються сектору виробництва електроенергії та тепла, енергоємної промисловості та транспорту. Основні напрямки змін: поступовий перехід з традиційних на відновлювальні джерела енергії, з метою ресурсозбереження та зниження забруднення на навколишнього середовища; підвищення енергоефективності, з метою зниження потреб в енергогенерації. Таким чином, має відбутися «енергетичний перехід» на принципах сталого розвитку від викопних видів енергетичних ресурсів до відновлюваних, стимулюючи при цьому значне підвищення енергоефективності та раціональності використання енергетичних ресурсів, тобто чітко викреслюються перспективи еколого-орієнтованого розвитку світової енергетики.

Дослідження у галузі альтернативних джерел енергії проводили такі українські та зарубіжні вчені, як Мельник Л. П., Рязанова Н. О., Когут У. І, Романишин С. Б, Ліщук В. І, Пирогов В. В, Габрель М., Делуччі М, Робертсон С. та ін.

Значне місце науковці присвячували вивченню теоретичних та прикладних питань впровадження відновлюваної енергетики, енергозбереження, підвищення еколого-економічної ефективності використання альтернативних джерел енергії тощо. Однак, багато питань залишаються недостатньо

розкритими і потребують подальшого розвитку. Тому метою даного дослідження є аналіз та систематизація сучасного стану, проблем та перспектив розвитку альтернативної енергетики в світі та в Україні, а також удосконалення організаційно-економічних засад до впровадження нетрадиційних джерел енергії.

Підписана Паризька угода вже ратифікована і набрала чинності. Ключові країни світу – США, держави ЄС, Китай, Індія і Україна – визнали необхідність поступової відмови від викопного палива та повного переходу на відновлювану енергетику до 2050 року. Єдиною великою країною, яка не ратифікувала угоду, стала Російська Федерація, економіка якої критично залежна від видобутку вуглеводнів.

За даними Світового енергетичного форуму, чисті та безпечні технології на основі відновлюваних джерел дешевші та доступніші, ніж викопне паливо, вже у 30 країнах. Вже немає сумнівів у тому, що майбутнє світової енергетики за децентралізованими джерелами енергії, "розумними" мережами та "розумним" транспортом.

Ратифікація Україною Паризької угоди потребує виконання цих зобов'язань перед світовою спільнотою. Для цього необхідно проведення змін у підходах щодо формування енергетичної політики держави, здійснення переходу від застарілої моделі функціонування енергетичного сектору, в якому домінують великі виробники, викопне паливо, неефективні мережі, недосконала конкуренція на ринку природного газу, електроенергії, вугілля до нової моделі, в якій створюється більш конкурентне середовище, вирівнюються можливості для розвитку й мінімізується домінування одного з видів виробництва енергії або джерел та/або шляхів постачання палива, віддається перевага використанню відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) та підвищенню енергоефективності.

Нині з природних джерел (вугілля, нафта, газ) одержують близько 90% енергії, яку споживають у світі. Світові запаси цих корисних копалин становлять 1152,2 млрд т у.п. (умовного палива), з яких 786 млрд т у.п.

припадає на вугілля, що становить понад 68% усіх енергетичних корисних копалин. За оцінками експертів (зокрема за прогнозами Міжнародного енергетичного агентства – МЕА), запасів нафти на Землі вистачить лише до 2030-2050 рр., природного газу – до 2060-2080 рр. [2].

Тому найбільш перспективним шляхом вирішення проблеми енергозабезпечення є використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії, які мають невичерпний ресурсний потенціал.

Термін «відновлювані джерела енергії» відноситься до тих джерел енергії, запаси яких можуть відновлюватися природним шляхом, наприклад, за рахунок сонячної енергії, енергії вітру, енергії водних ресурсів, біогазової енергетики, геотермальної енергетики, припливних та хвильових електростанцій, використання приповерхневого тепла Землі та ін.

Серед регіонів з найбільшим приростом відновлюваних джерел енергії у 2016 р. лідирувала Азія – 58%. Лідерами за приростом сонячної енергетики був Китай – 34 ГВт нових потужностей, США – 11 ГВт, Японія – 8 ГВт, Індія – 4 ГВт. Країни ЄС збільшили сонячні потужності на 5 ГВт, досягнувши 104 ГВт. Нині європейські біогазові установки можуть замінити 15 вугільних електростанцій із середньою потужністю 500 МВт.

У 2017 р. у Великобританії більшість електропоїздів використовували енергію сонця. У Нідерландах усі 100% електропотягів національних залізниць перейшли на використання вітру.

Згідно зі звітом Світового економічного форуму відновлювана енергетика стала дешевшою за нафту і газ в 30 країнах, включаючи Німеччину, Данію, Швецію, Японію, Австралію, Бразилію, Ізраїль, Мексику, Чилі та ін. Італія стала першою країною, яка повністю зупинила АЕС. У майбутньому зупинити діяльність АЕС планують Бельгія, Швейцарія, Іспанія.

Максимальна кількість біогазових установок діє в Китаї (близько 15 млн.), в Індії – близько 10 млн. установок. В Європейських країнах більшість біогазових установок існує у Німеччині (у 2016 р. – 10800). За даними Європейської біогазової асоціації, найбільша кількість біогазових заводів, крім

Німеччини, є в Італії – 1491, Великобританії – 813, Франції – 736, Швейцарії – 633, Чехії – 554 заводи [3].

Основними стратегічними пріоритетами у більшості сценаріїв, яким надають перевагу міжнародні енергетичні організації, є збільшення частки відновлюваних джерел енергії у загальному постачанні первинної енергії, скорочення обсягів споживання енергії, підвищення енергоефективності та енергозбереження.

Країни світу, що усвідомили важливість реформування енергетичного ринку відповідно до перспективних сценаріїв, розробили відповідні Стратегії, що враховують пріоритетні цілі та можливості їх досягнення.

Що стосується України, в ній існують усі необхідні природні ресурси для розвитку альтернативних джерел енергії, що може забезпечити довгострокову перспективу стійкого розвитку енергетики.

Однак за дослідженнями, проведеними Агентством з питань забезпечення ефективності використання енергетичних ресурсів, українське енергопостачання на 84% базується на викопних енергоносіях [2].

Чинники, що гальмують просування і функціонування альтернативної енергетики в Україні можна розподілити на три групи: галузеві, загальні та специфічні. До галузевих відносяться відсутність системи галузевих екологічних норм та нормативів, низький рівень сертифікації, галузевий монополізм. До загальних чинників належать: висока вартість електроенергії з відновлюваних джерел енергії, нерозвиненість енергетичної інфраструктури, практична відсутність фінансування державою альтернативної енергетики та високі відсотки за банківський кредит, низька активність бізнесу, сировинна спрямованість енергетичної галузі та ін. Специфічні фактори полягають у відсутності технологічних інноваційних розробок та економічних стимулів щодо підтримки малої альтернативної енергетики.

Прийнятий концептуальний стратегічний документ «Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»» від 18 серпня 2017 р. № 605-р (Стратегія), окреслює

стратегічні орієнтири розвитку паливно-енергетичного комплексу України на період до 2035 року [9]. У документі містяться прогностичні показники, що демонструють траєкторію розвитку енергетики та суміжних галузей. Завдання та показники Стратегії, надалі, будуть деталізовані та відображені у плані заходів з реалізації Стратегії, у відповідних програмах розвитку підгалузей. Прийнята Стратегія потребує удосконалення нормативно правової бази у сфері енергетики, розроблення нових та зміни існуючих законодавчих і підзаконних актів, галузевих норм, які регламентують діяльність в енергетичній сфері.

Україна планує до 2035 р. залишатися одним із найбільших в континентальній Європі виробником вуглеводнів та транзитером енергоресурсів (в першу чергу природного газу і нафти), забезпечуючи безпечне і надійне постачання енергоресурсів власним споживачам та споживачам суміжних ринків. При цьому бере на себе екологічну та соціальну відповідальність щодо дотримання зобов'язань зі скорочення викидів парникових газів.

Пріоритети, визначені на державному рівні щодо розширення мінерально-сировинної бази з метою нарощення видобутку вуглеводнів для забезпечення енергетичної незалежності країни, а також надлишкові потужності з транспортування, зберігання і переробки вуглеводнів, у т.ч. їх інтегрованість з європейським ринком і можливостями організації постачань зі світових ринків для подальшого постачання до ЄС, – сумарно становлять базу до розвитку відповідних галузей та економіки України в цілому.

Україна використовує для власних потреб різноманітні джерела енергії, такі як нафта, природний газ, вугілля, атомна і гідроенергія, енергія вітру і сонця тощо. Традиційно найбільш затребуваними в Україні наразі є викопні ресурси: природний газ і вугілля, які сумарно становлять понад 60% вітчизняного енергетичного балансу. Водночас в останні роки внаслідок змін цінової кон'юнктури, технологій та світових трендів, частка інших видів енергії у споживанні поступово зростає. На Рис. 1 надано структуру загального первинного постачання енергії в умовно-натуральному вимірнику (фактичні та

прогнозні показники). Слід зауважити, що падіння на 30% використання енергоресурсів у 2015 р., пов'язано з втратою частини територій України (Кримської автономної республіки, частин Луганської та Донецької областей).

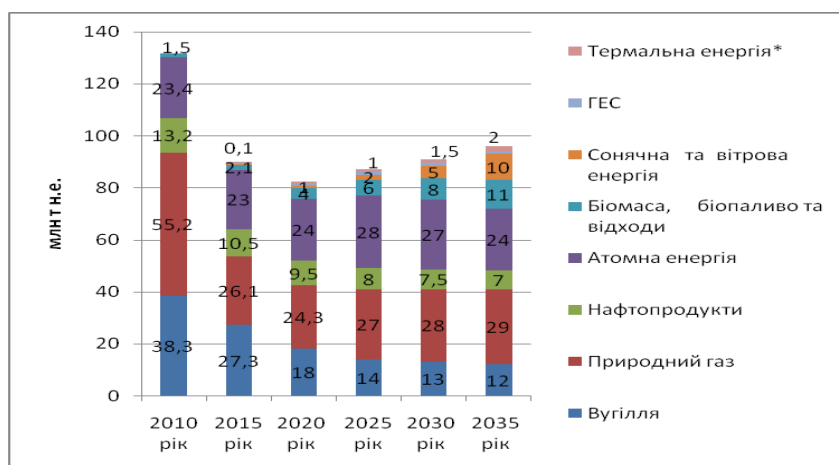

Рис. 1. Структура загального первинного постачання енергії України, млн т н.е. (* Термальна енергія довіклія та скидні ресурси техногенного походження) [складено автором].

Прогнозні тенденції використання викопних ресурсів та відновлювальних джерел енергії (Рис. 2, 3) показують, що до 2035 р. планується у двічі скоротити використання вугілля, на третину зменшити видобуток нафти, рівень виробництва атомної енергії та використання природного газу зміниться незначно. Використання відновлювальних ресурсів зросте з 3,2 до 24 млн т н.е., і буде складати 25%, відповідно викопні ресурси – 75%.

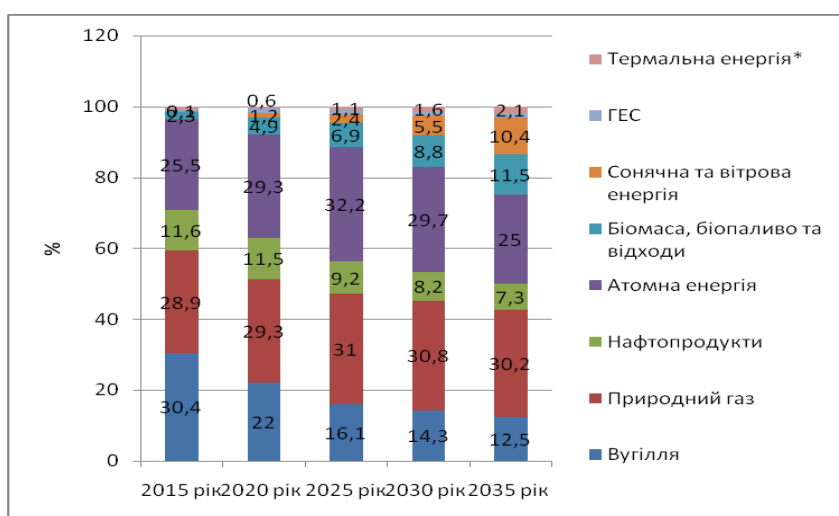

Рис. 2. Структура загального первинного постачання енергії України, % (*Термальна енергія довіклія та скидні ресурси техногенного походження) [складено автором].

Представлені в Стратегії прогнозні дані не зовсім відповідають пріоритетам ЄС, а саме: зниження видобутку викопних ресурсів; звернення виробництва атомної енергії, перехід на відновлювальні джерела енергії.

Згідно Стратегії, планується створення конкурентного ринкового середовища та умов до системного розвитку ресурсної бази для атомної енергетики, в той час у світі відмовляються від атомної енергетики, і фінансують у розвиток відновлювальних джерел. Так, у 2015 році в світі було інвестовано 329 млрд. дол. США у потужності відновлюваної енергетики — більше, ніж сукупно в будівництво всіх атомних станцій, гідроелектричних дамб, вугільних і нафтогазових потужностей.

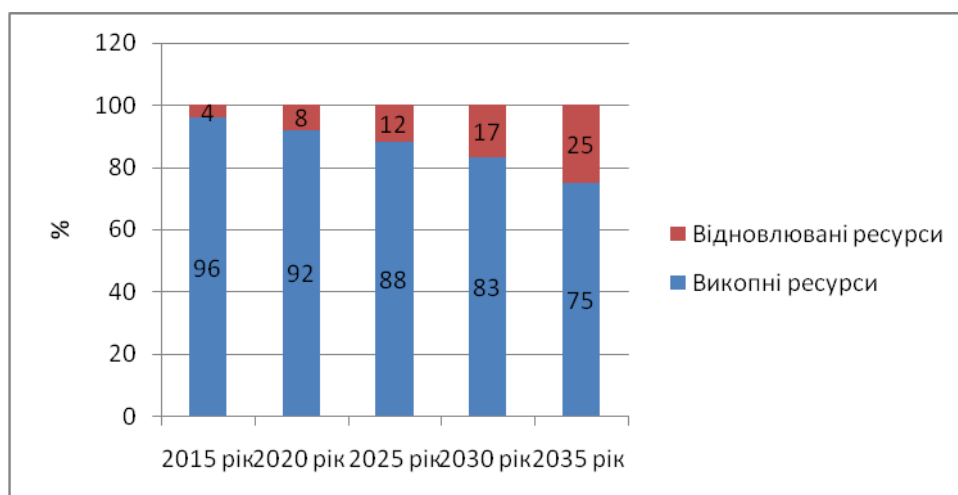

Рис. 3. Співвідношення викопних і відновлювальних ресурсів у ЗПРЕ України, % [складено автором].

Реалізація Стратегії розрахована на поетапне виконання.

Перший етап (до 2020 р.) передбачає реформування енергетичного комплексу України та формування конкурентного та інвестиційно привабливого середовища.

Другий етап (до 2025 р.) включає застосування підходів до регулювання енергетики, заснованих на базових принципах, прийнятих країнами ЄС, до розроблення документів стратегічного планування та практичної діяльності з реалізації державної політики в енергетичній сфері, досягнення першочергових цільових показників з безпеки та енергоефективності, забезпечення його інноваційного оновлення та інтеграцію з енергетичним сектором ЄС.

Підсумком третього етапу (до 2035 р.) є інноваційний розвиток енергетичного сектору й будівництво нової генерації з відновлювальних джерел енергії.

Для забезпечення концентрації зусиль на реалізації Стратегії, завдання за етапами мають бути узгоджені між собою. Результатом виконання програм є досягнення цілей та кількісних і якісних показників, визначених Стратегією (Табл. 1).

До 2035 р. прогнозується зниження енергоємності ВВП з 0,28 до 0,13, тобто в двічі. Зниження втрат в електромережах на 4,5% та у тепломережах на 10% також позитивно вплине на енергоефективність економіки України.

Таблиця 1. Ключові показники енергоефективності економіки України

Опис ключового показника ефективності	2015 рік	2020 рік	2025 рік	2030 рік	2035 рік
Енергоємність ВВП, ЗППЕ у т н.е./тис. дол. ВВП (ПКС)	0,28	0,2	0,18	0,15	0,13
Частка втрат в електромережах, %	>12%	10%	9%	8%	<7,5%
Частка втрат у тепломережах, %	>20%	<17%	<13%	<11%	<10%

Таким чином Енергетична стратегія України до 2035 року не передбачає стрімкого підвищення рівня енергоефективності української економіки, яка наразі є найбільш енергетично марнотратною в Європі – на одиницю ВВП в нашій країні зараз витрачається в 3-4 рази більше енергії ніж в ЄС. Згідно Стратегії, рівень питомої енергоємності ВВП України в 2035 році буде вищим, ніж поточний середній рівень енергоємності серед країн ЄС. На практиці це означає збереження технологічного відставання та значних втрат енергії. В той же час, в цьому та інших державних документах констатується надзвичайно висока зношеність тепло- та електроенергетичної інфраструктури України, недостатній облік енергоресурсів та нагальна потреба в підвищенні ефективності кінцевого споживання енергії.

В сучасних умовах найбільше працюючих сонячних електростанцій функціонують в Одеській, Миколаївській, Херсонській, Вінницькій, Львівській, Кіровоградській, Харківській областях. Вітрові електростанції існують в Запорізькій, Львівській, Миколаївській, Херсонській, Харківській областях.

Усього на ринку відновлюваних джерел енергії України працюють близько 230 компаній. Значна їх частина представлена зарубіжними інвесторами, в тому числі з Німеччини, Китаю, Кореї, Індії, Нідерландів, Данії, Швеції та інших країн. Сегмент вітроенергетики представлений всього 13 компаніями (15 діючих вітрових електростанцій). Більшу частину (більше 90%) альтернативної енергії виробляють підприємства сонячної і вітрової енергетики, поділяючи виробництво енергії приблизно порівну [3].

Фінансування розвитку альтернативної енергетики в Україні здійснюють «Укргазбанк», «Укрексімбанк», «Ощадбанк», а також Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) у відповідності до програм USELF та UKEEP. У межах програми USELF було передбачено інвестицій на суму 140 млн. євро. В той же час у 2015 р. загальний світовий обсяг інвестицій в альтернативну енергетику складав 329 млрд. дол. У сучасних умовах вкрай необхідно державне стимулювання та фінансування «зеленої енергетики». Так, у Польщі держава компенсує до 50% вартості сонячних батарей та сонячних колекторів. [1].

Особливо пріоритетним для розвитку альтернативної енергетики в Україні є фінансування інноваційних проєктів, що дозволить розвиватися цій галузі на конкурентних засадах. Доцільно для цього залучення фінансових ресурсів шляхом емісії та продажу довготермінових цінних паперів місцевих позик та надання одержаних коштів підприємствам, що реалізують інвестиції в альтернативні інноваційні розробки з відновлюваної енергетики.

Аналіз перспективного використання альтернативних джерел енергії в Україні показує недостатність інституціональних змін у цій галузі. Потрібне більш чітке визначення стратегічних параметрів і характеристик відновлюваної енергетики. Заходи державної підтримки повинні розроблятися і

реалізовуватися з урахуванням частки відновлюваних джерел енергії в паливно-енергетичному балансі як держави в цілому, так і окремих регіонів. Найбільш зацікавлені в оптимальному розвитку альтернативних джерел енергії регіони, тому що це дає можливість підвищувати зайнятість, забезпечувати зростання наповнювання бюджетів та ін.

Необхідно розробити регіональні стратегії з питань розвитку екологоорієнтованого розвитку альтернативної енергетики з урахуванням особливостей регіонів та можливостей розвитку певних видів «зеленої» енергетики, а також стимулювання та впровадження малої альтернативної енергетики, яка б доповнювала традиційну енергетику з метою забезпечення автономного енергопостачання. Мала енергетика включає в себе малі генеруючі установки та комплекси потужністю від 10 до 10 тис. кВт, які працюють на поновлюваних природних ресурсах (енергія води, сонця, вітру, геотермальна енергія, енергія біогазу тощо).

Доцільне державне замовлення на вкладення інвестицій підприємців в альтернативну енергетику, а також забезпечення для них зниження фінансових та ринкових ризиків. Потрібне впровадження законодавчої бази та технічних стандартів, стимулюючих об'єднання енергетичних мереж, зняття адміністративних бар'єрів та інфраструктурних обмежень для виробників відновлюваних джерел енергії, застосування трансферу технологій для створення додаткових стимулів у сферах виробництва і споживання альтернативної енергетики.

Збільшення частки альтернативних джерел енергії в енергетичних балансах сприятиме підвищенню енергетичної безпеки країни та окремих регіонів та зростанню господарської діяльності споживачів і виробників енергії. Поновлювана енергетика дозволить стабілізувати та знизити ціни на сировину, поступово відмовитися від пільгових тарифів та субсидій, а створення умов для поліпшення інвестиційного клімату дасть можливість притоку іноземних та вітчизняних інвестицій.

- 15.** *Kateryna Vovk* – Postgraduate Student
Kateryna Naumik-Gladka – Doctor in Economics, Professor
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv,
Ukraine
Olha Skorynina-Porebna – Doctor in Sociology, Professor
National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv, Ukraine.
- 16.** *Valentyna Voronkova* – Doctor in Philosophy, Professor
Engineering Institute of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia,
Ukraine.
- 17.** *Anna Davydova* – Assistant Professor
Evhenyia Konak
Dmytro Gerasymchuk
Odesa National Polytechnic University, Odesa, Ukraine.
- 18.** *Alina Dulia* – Assistant Professor
Institute of Human Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine.
- 19.** *Lilia Ereimina* – Assistant Professor
Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan
Khmelnysky, Melitopol, Ukraine.
- 20.** *Taina Zavora* – PhD in Economics, Associate Professor
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Poltava, Ukraine.
- 21.** *Anatolii Zychkov* – Senior Lecturer
Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine.

- 22.** *Myroslav Koval* – PhD of Pedagogical Sciences, Professor
Zinaida Hipters – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine.
- 23.** *Svitlana Kolomiets* – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Yana Tikan – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor
National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, Kyiv, Ukraine.
- 24.** *Tetiana Litvinenko* – PhD in Technical Sciences, Associate Professor
Poltava National Technical University named after Yuriy Kondratyuk,
Poltava, Ukraine
Viktoriia Ivasenko – PhD in Technical Sciences
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
Kharkiv, Ukraine.
- 25.** *Jevgenija Nevedomsjka* – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine.
- 26.** *Valentina Oglih* – PhD in Economics, Associate Professor
Valentina Volkova – PhD in Economics, Associate Professor
Aleksii Shapovalov – PhD in Technical Sciences, Senior Research Fellow
Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine.
- 27.** *Olena Pavlenko* – PhD in Economics, Associate Professor
Albina Rozmarina – PhD in Economics, Associate Professor
Odesa State Ecological University, Odesa, Ukraine.

- 28.** *Assel Sadykova* – Master's of Medicine
Saida Sattieva – Master's of Medicine
Shakhista Skenderova – Master's of Medicine
International Kazakh-Turkish University named after Akhmed Yasawi,
Turkistan, Kazakhstan.
- 29.** *Oleksiy Stupnytskyy* – PhD in Economics, Professor
Institute of International Relations of Taras Shevchenko National
University of Kyiv, Kyiv, Ukraine.
- 30.** *Valeriia Tupchenko* – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Oleksii Ovcharenko – PhD in Technical Sciences, Associate Professor
Lugansk National Agrarian University, Kharkiv, Ukraine.
- 31.** *Tetiana Chernonosova*
Nataliya Moroz
Anna Pankeieva
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
Kharkiv, Ukraine.
- 32.** *Zhanat Shalkharova* – Doctor of Medicine, Professor
Shynar Otyنشieva – Master's of Medicine
Gul'naz Nuskabayeva – PhD of Medicine, Associate Professor
International Kazakh-Turkish University named after Akhmed Yasawi,
Turkistan, Kazakhstan.
- 33.** *Liubov Yurchenko* – Doctor in Philosophy, Professor
Andrii Minosian – PhD in History, Professor
Oleksii Varypaiev – PhD in Philosophy, Professor
Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Kharkiv,
Ukraine.

ISBN 978 – 83 – 946765 – 6 – 8